

УДК 338.48:796.5:005.334

Ковалишин В. Р.*v.kovalyshyn.ldufk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7808-3200**к.е.н, доц., доцент кафедри спортивного туризму,
Львівський державний університет фізичної культури
мені Івана Боберського, м. Львів***Скабара Р. М.***sporttour@ldufk.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-2984-3135**к.геогр.н, доц., завідувач кафедри спортивного туризму,
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів***Лабарткава К. В.***Labkostiantyn@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6756-990X**к.фіз.вих., викладач кафедри спортивного туризму,
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського, м. Львів*

БЕЗПЕКА ТА РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТ У СПОРТИВНОМУ Й ЕКСТРЕМАЛЬНОМУ ТУРИЗМІ: ТУРИЗМОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Досліджено сучасні підходи до покращення безпеки та реалізації ризик-менеджменту у сфері спортивного та екстремального туризму. Обґрунтовано актуальність проблематики з огляду на зростання популярності активних форм туризму, підвищений рівень фізичних, природних, технічних та організаційних ризиків, а також необхідність формування ефективної системи управління безпекою. Проаналізовано вітчизняний та зарубіжний досвід дослідження туристичної безпеки, визначено основні напрями розвитку ризик-орієнтованого управління в умовах динамічних змін зовнішнього середовища. Розкрито сутність безпеки туризму як системної категорії, що охоплює організаційні, правові, соціально-психологічні та технологічні аспекти туристичної діяльності. Визначено основні групи ризиків у спортивному та екстремальному туризмі, зокрема природно-кліматичні, технічні, організаційні, медичні та інформаційні, а також охарактеризовано їх потенційні наслідки для туристів і туристичних підприємств. Увагу приділено впливу людського фактору, емоційних та поведінкових характеристик учасників подорожей на рівень ризику та ефективність заходів безпеки. Систематизовано основні методи та стратегії управління ризиками, зокрема уникнення, мінімізацію, передачу та прийняття ризиків, а також обґрунтовано доцільність використання інтегрованих моделей управління, зокрема концепції Enterprise Risk Management. Проаналізовано роль цифрових технологій, систем моніторингу, прогнозування та інформаційної підтримки у підвищенні рівня безпеки туристичної діяльності. Доведено, що ефективний ризик-менеджмент у спортивному та екстремальному туризмі повинен поєднувати професійну підготовку персоналу, сучасне технічне забезпечення, нормативно-правову підтримку та формування культури відповідального туризму. Обґрунтовано взаємозв'язок між рівнем безпеки, конкурентоспроможністю туристичних підприємств, довірою споживачів та сталим розвитком туристичних дестинацій. Визначено перспективні напрями подальших наукових досліджень, пов'язані з розробкою адаптивних моделей управління ризиками з урахуванням регіональних особливостей, кліматичних змін та глобальних викликів.

Ключові слова: безпека туризму, ризик-менеджмент, спортивний туризм, екстремальний туризм, туризмологія, управління ризиками, сталий розвиток, організаційні аспекти туризму.

© Ковалишин В. Р., Скабара Р. М., Лабарткава К. В., 2026
Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу (CC BY 4.0)

Kovalyshyn Volodymyr

v.kovalyshyn.ldufk@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-7808-3200

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Sport Tourism,

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Lviv

Skabara Roman

sporttour@ldufk.edu.ua, ORCID ID: 0000-0003-2984-3135

PhD in Geography, Associate Professor,

Head of the Department of Sport Tourism,

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Lviv

Labartkava Kostiantyn

Labkostiantyn@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-6756-990X

PhD in Physical Education and Sports,

Teacher of the Department of Sport Tourism,

Ivan Boberskyi Lviv State University of Physical Culture, Lviv

SAFETY AND RISK MANAGEMENT IN SPORTS AND EXTREME TOURISM: TOURISM ASPECT

Abstract. Modern approaches to ensuring safety and implementing risk management in the field of sports and extreme tourism are studied. The relevance of the problem is substantiated in view of the growing popularity of active forms of recreation, and the increased level of physical, natural, technical and organizational risks, as well as the need to form an effective safety management system. Domestic and foreign scientific experience in the study of tourism safety is analyzed, the main directions of development of risk-oriented management in conditions of dynamic changes in the external environment are identified. The essence of tourism safety as a systemic category that covers organizational, legal, socio-psychological and technological aspects of tourism activities is revealed. The main groups of risks in sports and extreme tourism are identified, in particular natural and climatic, technical, organizational, medical and informational, and their potential consequences for tourists and tourism enterprises are characterized. Attention is paid to the influence of the human factor, emotional and behavioral characteristics of travel participants on the level of risk and the effectiveness of safety measures. The main methods and strategies of risk management, in particular, avoidance, minimization, transfer and acceptance of risks, are systematized, and the feasibility of using integrated management models, in particular the concept of Enterprise Risk Management, is substantiated. The role of digital technologies, monitoring, forecasting and information support systems in increasing the level of tourism activities safety is analyzed. It is proved that effective risk management in sports and extreme tourism should combine professional training of personnel, modern technical support, regulatory and legal support and the formation of responsible tourism culture. The relationship between the level of safety, competitiveness of tourism enterprises, consumer trust and sustainable development of tourist destinations is substantiated. Promising directions for further scientific research related to the development of adaptive risk management models considering regional characteristics, climate change and global challenges are identified.

Keywords. Tourism safety, risk management, sports tourism, extreme tourism, tourism studies, risk governance, sustainable development, organizational aspects of tourism.

JEL Classification: D81, M19, Z32

DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospcee-14-5>

Постановка проблеми. Сучасні тенденції розвитку туристичної галузі характеризується інтенсивним поширенням активних видів туризму, зокрема спортивного та екстремаль-

ного, котрі набувають дедалі більшої популярності серед різних вікових і соціальних груп населення, сприяючи фізичному розвитку, самореалізації та отриманню унікального

досвіду. Водночас спортивний і екстремальний туризм пов'язані з підвищеним рівнем небезпеки, що зумовлює необхідність створення ефективної системи управління ризиками. Недостатній рівень безпекових заходів може призводити до надмірного травматизму, матеріальних збитків, погіршення іміджу туристичних дестинацій та зниження довіри споживачів туристичних послуг. У туристології безпека розглядається як базова умова функціонування туристичних систем і передумова їх сталого розвитку. У зв'язку з цим все більш актуальною стає потреба в науковому осмисленні сучасних викликів ризик-менеджменту в туризмі та розробці комплексних підходів щодо їх вирішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичним та практичним аспектам безпеки в туристичній сфері присвячені праці окремих українських науковців. Зокрема, Голод А.П. розглядав туристичну безпеку в регіональному економічному контексті, ефективно впровадження якої запобігає деструктивним наслідкам для економіки та соціальної сфери [1]. Кожухівською Р. та Тимчук С. проведено аналіз безпекової діяльності в туризмі й рекреації України та виділено нормативно-правові засади й основні напрямки реалізації стандартів безпеки, що є важливим фактором в туристологічних дослідженнях [2]. Теоретичні аспекти посилення безпеки туристів в європейських країнах та можливості впровадження їх досвіду в Україні розглядалися в дослідженні Дяченко В.О. та Євтушенко Я.В. [3].

Питання ризик-менеджменту підприємств туристичної сфери вивчали Миронов Ю.Б. і Сватюк О.Р. Зокрема ними проведено дослідження ризик-орієнтованого підходу та можливостей управління ризиками як частини стратегічного управління туристичними підприємствами [4].

Водночас, в цих працях увага не завжди фокусується саме на спортивному чи екстремальному туризмі, які характеризуються одним з найвищих рівнів ризику та небезпеки, та, відповідно, на необхідності створення основи для подальшої спеціалізації в управлінні безпекою цих видів туризму в умовах диверсифікованих регіональних особливостей та впровадження різноманітних управлінських моделей.

Іноземними фахівцями безпека та ризик-менеджмент в активних формах туризму розглядаються як мультидисциплінарна про-

блема, що включає психологічні, поведінкові, організаційні та нормативно-правові аспекти управління. Зокрема Лі зі співавторами досліджували механізми впровадження безпекових заходів в гірському пригодницькому туризмі, акцентуючи увагу як на необхідності підвищення самозахисної поведінки туриста, так і впровадження безпекових заходів з боку провайдерів туристичних послуг [5]. В результаті було продемонстровано сучасні підходи в поєднанні індивідуального та колективного ризик-менеджменту в масовому пригодницькому туризмі. Kumar A. та ін. фокусувались на питанні впливу сприйняття ризику туристами задіяними в активних видах туризму на управлінські рішення в сфері інформаційної підтримки та взаємодії з операторами ринку туристичних послуг, що є важливим для формування політики безпеки [6]. Морган Д. розглядає посилення безпеки в активному туризмі як процес удосконалення безпекових стандартів, проведення аудитів провайдерів туристичних послуг та покращення управлінських процесів на їх основі, що є важливою основою для побудови корпоративних підходів до управління ризиками [7]. В дослідженнях Tien-Ming Cheng та ін. доведено, що належна безпека в туризмі та рекреації суттєво впливає на задоволення туристів та їхню лояльність до туристичних провайдерів та дестинацій, що в свою чергу сприяє зростанню економічного та соціального ефекту [8].

Постановка завдання. Мета роботи полягає у дослідженні особливостей дотримання безпеки та реалізації ризик-менеджменту у спортивному та екстремальному туризмі в контексті туристологічного підходу. Основні завдання, що вирішувались в дослідженні, включали аналіз ризиків в туризмі та обґрунтування механізмів управління ризиками, а також розробку пропозицій щодо перспектив удосконалення системи ризик-менеджменту.

Для вирішення поставлених завдань застосовано системний та ризик-орієнтований підходи для розгляду безпеки як інтегрованого елемента туристичної інфраструктури, а також виявлення, аналізу та мінімізації ризиків.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасній науковій літературі безпека туризму розглядається як сукупність організаційних, технічних, правових та соціально-психологічних заходів, спрямованих на захист життя, здоров'я та майнових інтересів туристів [2, 7, 8]. Туристологічний під-

хід передбачає міждисциплінарне вивчення туристичної діяльності з позицій економіки, соціології, географії, психології, менеджменту та екології. У цьому контексті безпека розглядається як системна категорія, що охоплює всі рівні функціонування туристичної системи [1].

Тенденції розвитку туристичної галузі тісно пов'язані з інтенсивним зростанням популярності активних і специфічних видів туризму, таких як спортивний та екстремальний. Ці види привертають увагу все більшої кількості учасників завдяки можливості поєднання рекреаційних, оздоровчих та психоемоційних факторів. Хоч завдяки розвитку соціальних мереж та комунікацій спортивний та екстремальний туризм стають все більш популярними серед різних категорій населення, особливим попитом вони користуються серед населення молодшої та середньої вікової категорії, а в сфері зайнятості основна аудиторія припадає на працівників ІТ сектору, управлінців, працівників сфери маркетингу і логістики, а також інших категорій населення в трудовій діяльності яких переважає розумова праця [8]. Це пов'язано як з необхідністю психоемоційного розвантаження, так і фінансовими можливостями з урахуванням того факту, що, зокрема, екстремальний туризм належить до відносно дорогих видів туризму.

Найбільшої популярності спортивний і екстремальний туризм здобули в країнах західної Європи та Північної Америки чому сприяють як більший матеріальний добробут мешканців цих країн, так і вищі стандарти безпеки в сфері активних видів туризму, що забезпечує вищий рівень довіри з боку спожи-

вачів туристичного ринку. В таблиці 1 представлено структуру ринку спортивного та екстремального туризму на макрорівні.

Безпека в туризмі є одним із найважливіших аспектів прийняття рішень щодо вибору туристичних провайдерів та туристичних destinations. Окрім того, в умовах зростання глобальних ризиків, кліматичної невизначеності, трансформацій ринку та впливу пандемій застосування ризик-менеджменту в туризмі набуває все більшого значення як для наукових досліджень, так і практичного використання [11].

Управління ризиками та безпекою в туризмі передбачає комплекс організаційних, превентивних та контролюючих заходів спрямованих на зменшення ймовірності виникнення негативних наслідків під час туристичних подорожей. Наукові підходи до визначення цього поняття підкреслюють його багатомірність та включають фізичну, інформаційну, соціальну та економічну безпеку туристів [11].

Ризик-менеджмент у туризмі також розглядається як процес систематичного виявлення, аналізу та оцінки ризиків із наступним плануванням та реалізацією заходів їх мінімізації. У спортивному та екстремальному туризмі він поєднує традиційні управлінські практики з превентивними стратегіями, що дозволяють адаптуватися до складних умов навколишнього середовища та зростаючого туристичного попиту [12].

Ризики у спортивному та екстремальному туризмі мають складну природу та джерела походження. Ключові з них включають природно-кліматичні загрози (раптові зміни погоди, лавинна небезпека, повені), технічні й експлуатаційні ризики (несправність обладнання,

Таблиця 1

Глобальна структура ринку спортивного й екстремального туризму у 2025 р.

Регіон	Частка, %	Фактори, що сприяють розвитку	Основні напрями розвитку
Європа	37,9	Високі доходи населення, розвинена інфраструктура, вищі стандарти безпеки	Гірський, велосипедний, водний туризм
Північна Америка	21,4	Високі доходи населення, розвинена інфраструктура, інновації	Рафтинг, серфінг, лижний туризм
Азійсько-Тихоокеанський регіон	19,8	Наявність чисельних destination, популяризація та інтенсивне зростання внутрішнього туризму (зокрема в Китаї, Індії)	Трекінг, пригодницький, морський туризм
Латинська Америка	11,2	Природні ресурси, розвиток екотуризму	Джайло-туризм, трекінг, серфінг
Африка та Близький Схід	9,7	Інвестиції у туризм, нові маршрути	Сафарі-тури, пустельний туризм

Джерело: сформовано авторами на основі [9, 10]

брак спорядження), а також організаційні проблеми (неадекватне планування, недостатня кваліфікація та відповідальність персоналу). Особливий акцент у сучасних дослідженнях робиться на людському факторі, що пов'язаний із суб'єктивною оцінкою ризиків туристами, психологічною реакцією на небезпеку та особливостями поведінки під час активної діяльності [12]. У таблиці 2 представлено основні групи ризиків в екстремальному та спортивному туризмі.

Дослідження щодо екстремального туризму в умовах високих ризиків підтверджують, що для його учасників емоційні чинники впливають не тільки на мотивацію, але й на оцінку ймовірних небезпек ускладнюючи стандартизовані підходи до безпеки. У зв'язку з цим туристи часто самостійно застосовують адаптаційні тактики поведінки, що може як зменшувати, так і, навпаки, збільшувати ризики. Характерними рисами екстремального туризму є підвищені фізичні навантаження, тривале перебування в природному середовищі, залежність від погодних умов, обмежений доступ до медичної допомоги. Ці фактори формують специфічний спектр ризиків, пов'язаних із перевтомою, травматизмом, переохолодженням, дезорієнтацією та іншими небезпеками.

В сучасній науковій літературі пропонуються різноманітні підходи до ризик-менеджменту у спортивному та екстремальному туризмі. Одним з перспективних є застосування інтегрованої системи керування ризиками, яка поєднує внутрішні управлінські процеси туристичного підприємства з зовнішніми нормами, стандартами і регуляторними вимогами. Зокрема, пропонується такий підхід як Enterprise Risk Management (ERM) для формування цілісного підходу до ризиків, що дозволяє не тільки зменшувати потенційні збитки, але й підвищувати рівень безпеки у цілому

[13]. Його застосування дозволяє покращити обмін інформацією про потенційні загрози, сприяти швидкій реакції на інциденти та координувати дії у разі кризових ситуацій. Це особливо важливо для сектора активного туризму, який традиційно характеризується великою кількістю малих і середніх операторів із різними рівнями компетентності [13]. Окрім того, в ньому можуть брати активну участь різні зацікавлені сторони: туристичні оператори, місцеві громади, органи влади та споживачі туристичних послуг.

На сучасному етапі розвитку технологій ефективність ризик-менеджменту значно посилює використання цифрових технологій у сфері безпеки туристичної діяльності. GPS-трекінг, мобільні додатки з онлайн-моніторингом стану груп, супутниковий зв'язок, алгоритми прогнозування погодних умов та системи індивідуального контролю здоров'я – все це стає важливими інструментами для забезпечення оперативної безпеки туристів. Сучасні системи штучного інтелекту та великі дані дозволяють аналізувати потенційні ризики ще до виходу групи на маршрут і формувати адаптивні рекомендації [11].

На рис. 1 представлена система управління безпекою в туризмі, яка використовується для пояснення циклічності ризик-менеджменту.

У спортивному та екстремальному туризмі безпека та управління ризиками повинні поєднувати традиційні управлінські підходи з сучасними технологічними та соціальними рішеннями. Ефективний ризик-менеджмент включає не лише ідентифікацію небезпек та проведення технічних заходів, але й врахування психологічних, правових і соціальних чинників. Такі інтегровані підходи здатні забезпечити відповідальну та сталу туристичну практику в умовах динамічних змін зовнішнього середовища. Процес управління ризиками туристичного

Таблиця 2

Основні групи ризиків в екстремальному та спортивному туризмі

Група ризиків	Приклади	Потенційні наслідки	Методи управління
Природні	Лавини, урагани, зсуви	Травми, загибель	Вибір сезону, моніторинг погоди
Технічні	Поломка, втрата спорядження	Аварії	Сертифікація
Організаційні	Недостатня підготовка гідів, відсутність ліцензій	Порушення безпеки	Навчання персоналу
Медичні	Переохолодження, захворювання	Госпіталізація, карантин	Медичний супровід
Інформаційні	Неналежне інформування, інструктаж	Дезорієнтація	Інструктаж

Джерело: сформовано авторами на основі проведеного дослідження

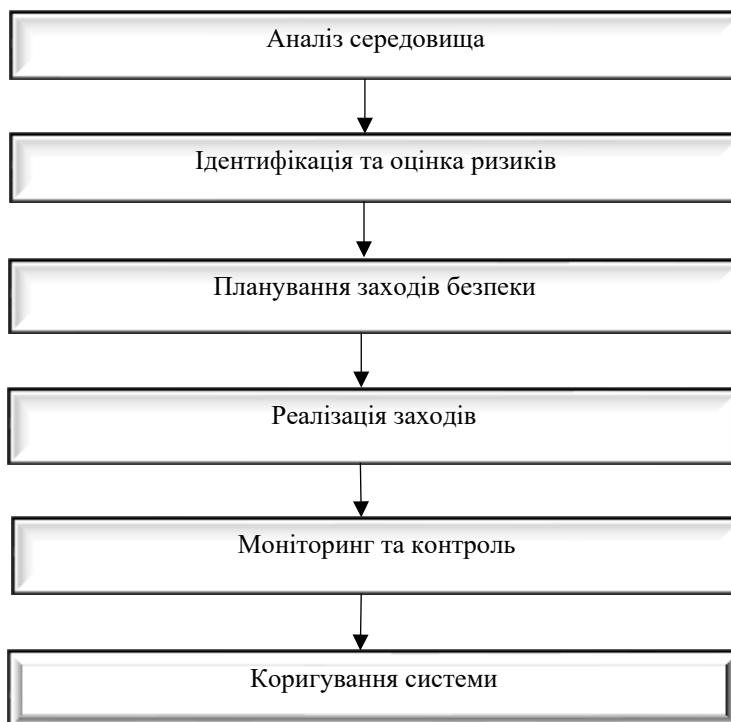

Рис. 1. Система управління безпекою в туризмі

Джерело: сформовано авторами на основі проведеного дослідження

Рис. 2. Процес управління ризиками туристичного підприємства

Джерело: сформовано авторами на основі проведеного дослідження

підприємства представлено на рис. 2.

Основні стратегії управління ризиками включають уникнення ризику (за можливості), мінімізація ризику, передача (перенесення) від-

повідальності, прийняття ризику. Вибір стратегій управління ризиками в екстремальному та спортивному туризмі наведено в таблиці 3.

На сучасному етапі питання безпеки та

Таблиця 3

Вибір стратегії ризик-менеджменту

Стратегія	Сутність	Приклад застосування
Уникнення	Відмова від небезпечних маршрутів, відкладений час здійснення	Скасування сходжень, перенесення на інший час
Мінімізація	Зниження складності, зменшення наслідків	Дублювання або додаткове спорядження
Передача	Страховання	Медичне страхування
Прийняття	Усвідомлений ризик	Професійний альпінізм

Джерело: сформовано авторами на основі проведеного дослідження

ризик-орієнтованого підходу в туризмології слід також розглядати як складову сталого розвитку, що забезпечує баланс між економічною ефективністю, соціальною відповідальністю та екологічною стабільністю. Низький рівень безпеки призводить до зниження туристичних потоків, деградації туристичних дестинацій, втрати інвестицій, погіршення іміджу та туристичної привабливості регіону.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Безпека та впровадження ризик-менеджменту є ключовими елементами функціонування спортивного та екстремального туризму. Специфіка цих видів туризму зумовлює необхідність застосування комплексного, системного та ризик-орієнтованого підходу до управління. Ефективна система безпеки повинна поєднувати професійну підготовку персоналу, сучасне технічне оснащення, нормативно-правову підтримку, цифрові технології та формувати культуру відповідального безпечного туризму. Формування культури безпечного туризму сприятиме підвищенню довіри споживачів, зростанню конкурентоспроможності та довгостроковій стабільності туристичної галузі. Важливим завданням є інтеграція принципів безпеки в виховні та освітні програми, залучення широкого кола зацікавлених сторін, розвиток маркетингових стратегій та відповідну державну політику у сфері туризму. Перспективним напрямом подальших досліджень є розробка адаптивних моделей ризик-менеджменту з урахуванням регіональних особливостей, кліматичних змін та глобальних викликів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Голод А.П. Безпека туризму як об'єкт регіональних економічних досліджень. *Інноваційна економіка*. 2014. № 4 (53). С. 190–194.
2. Кожухівська Р., Тимчук С. Безпекова діяльність у сфері туризму та рекреації в Україні: аналітичний огляд. *Економіка та суспільство*. 2023.

№ 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-43>

3. Дяченко В.О., Євтушенко Я.В. Теоретичні аспекти забезпечення безпеки туристів в країнах Європи. *Індустрія туризму та гостинності: досвід, проблеми, перспективи*: матеріали III Міжн. наук.-практ. конф. (Суми, 14–15 квітня 2021 р.). Суми: ФОП Цьома С.П. 2021. С. 95–101.

4. Миронов Ю. Б., Сватуок О. Р. Теоретико-методологічні підходи до управління ризиками підприємств індустрії туризму та дозвілля. *Вісник ЛТЕУ. Економічні науки*. 2023. №73. С. 86–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-73-13>

5. Li Z., Kou L., Zhang, Y., Xu H., Wu H. Co-creating safe and satisfying tourist experiences: The roles of self-protective and destination-protective behaviors in adventure mountain tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Management*. 2026. Vol. 66, 101377. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2025.101377>

6. Kumar A., Nag A., Guleria S., Singh M., Sharma P. Recreation through adventure sports: perceptions and engagement insights from tourists in Kullu Valley (Bharat). *Journal of Sport & Tourism*. 2024. Vol. 28(4), pp. 273–289. DOI: <https://doi.org/10.1080/14775085.2025.2468236>

7. Morgan D. et al. Safety management in the adventure tourism industry. *Tourist Health, Safety and Wellbeing in the New Normal*. Springer, Singapore. 2021. pp. 373–387. DOI: http://dx.doi.org/10.1007/978-981-16-5415-2_15

8. Cheng T. M., Chen M. T., Hong C. Y., Chen T. Y. Safety first: The consequence of tourists' recreation safety climate. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*. 2022. Vol. 37, 100471. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100471>

9. Tourism regional statistics. *World Tourism Barometer*. URL: <https://untourism.int/un-tourism-world-tourism-barometer-data>

10. Adventure Tourism Market Summary. *Grand View Research*. URL: <https://grandviewresearch.com/industry-analysis/adventure-tourism-market-report>

11. Нікітенко К. С. Дослідження наукових підходів до формування дефініції «Менеджмент безпеки туризму». *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. № 22. С. 323–330. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.37>

12. Ярмола К. М., Чухрай Н. І. Ризик: сутність поняття та класифікація в туристичній індустрії. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2023. №5 (2). С. 160–170. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.160>

13. Hansen M., Fyall A., Spyriadis T. From finance to adventure: using ERM as a framework in adventure tourism. *Managing Sport and Leisure*. 2022. Vol. 27(6). pp. 540–557. DOI: <https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1829987>

REFERENCES

1. Holod A.P. (2014). Bezpeka turizmu iak objekt rehionalnykh ekonomichnykh doslidzhen [Safety of tourism as an object of regional economic research]. *Innovatsijna ekonomika – Innovative economics*, vol. 4 (53), pp. 190–194. (in Ukrainian)

2. Kozhukhivska R., Tymchuk S. (2023). Bezpekova diyalnist u sferi turizmu ta rekreatsiji v Ukraini: analitychnyy ohlyad [Security activities in the sphere of tourism and recreation in Ukraine: analytical review]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 53. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-43> (in Ukrainian)

3. Diachenko V.O., Yevtushenko Ya.V. (2021). Teoretychni aspekty zabezpechennia bezpeky turystiv v krainakh Yevropy [Theoretical aspects of ensuring the safety of tourists in Europe]. *Proceedings from III Mizhn. nauk.-prakt. konf. "Industriia turizmu ta hostynnosti: dosvid, problemy, perspektivy"* – The III International Scientific and Practical Conference "Tourism and hospitality industry: experience, problems, prospects materialy" (Sumy, April 14–15, 2021) (pp. 95–101). Sumy: FOP Tsioma SP. (in Ukrainian)

4. Myronov Yu. B., Svatyuk O. R. (2023). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do upravlinnya ryzykamy pidpryyemstv industriyi turizmu ta dozvillya [Theoretical and methodological approaches to risk management of tourism and leisure industry enterprises]. *Visnyk LTEU. Ekonomichni nauky – Bulletin of LTEU. Economic Sciences*, vol. 73. pp. 86–92. DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2023-73-13> (in Ukrainian)

5. Li Z., Kou L., Zhang, Y., Xu H., Wu H. (2026). Co-creating safe and satisfying tourist experiences: The roles of self-protective and destination-pro-

protective behaviors in adventure mountain tourism. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, vol. 66, 101377. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jhtm.2025.101377>

6. Kumar A., Nag A., Guleria S., Singh M., Sharma P. (2024). Recreation through adventure sports: perceptions and engagement insights from tourists in Kullu Valley (Bharat). *Journal of Sport & Tourism*, vol. 28(4), pp. 273–289. DOI: <https://doi.org/10.1080/14775085.2025.2468236>

7. Morgan D. et al. (2021). Safety management in the adventure tourism industry. *Tourist Health, Safety and Wellbeing in the New Normal*. Springer, pp. 373–387. DOI: http://dx.doi.org/10.1007/978-981-16-5415-2_15

8. Cheng T. M., Chen M. T., Hong C. Y., Chen T. Y. (2022). Safety first: The consequence of tourists' recreation safety climate. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism*, vol. 37, 100471. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jort.2021.100471>

9. Tourism regional statistics. *World Tourism Barometer*. Available at: <https://www.untourism.int/un-tourism-world-tourism-barometer-data>

10. Adventure Tourism Market Summary. *Grand View Research*. Available at: <https://grandviewresearch.com/industry-analysis/adventure-tourism-market-report>

11. Nikitenko K. S. (2024). Doslidzhennya naukovykh pidkhodiv do formuvannya definitsiyi "Menedzhment bezpeky turizmu" [Research of scientific approaches to the formation of the definition of "Tourism Safety Management"]. *Tavriyskyy naukovyy visnyk. Seriya: Ekonomika – Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics*, vol. 22, pp. 323–330. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2024.22.37> (in Ukrainian)

12. Yarmola K. M., Chukhray N. I. (2023). Ryzyk: sutnist ponyattya ta klasyfikatsiya v turystychniy industriyi [Risk: the essence of the concept and classification in the tourism industry]. *Menedzhment ta pidpryyemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennya i problemy rozvytku – Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development*. Vol. 5 (2). pp. 160–170. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2023.02.160> (in Ukrainian)

13. Hansen M., Fyall A., Spyriadis T. (2022). From finance to adventure: using ERM as a framework in adventure tourism. *Managing Sport and Leisure*, vol. 27(6), pp. 540–557. DOI: <https://doi.org/10.1080/23750472.2020.1829987>

Стаття надійшла: 21.01.2026

Стаття прийнята: 09.02.2026

Стаття опублікована: 19.03.2026